

KONFERENSIYALAR COM

ANJUMANLAR PLATFORMASI

**XII RESPUBLIKA ILMIY-
AMALIY KONFERENSIYASI**

**YANGI DAVR ILM-
FANI: INSON UCHUN
INNOVATSION G'OYA
VA YECHIMLAR**

IYUN, 2026

ISSN 3093-8791

ELEKTRON NASHR:
<https://konferensiyalar.com>

Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar.
XII Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari to'plami.
2-jild, 12-son (26-iyun, 2026-yil).– 223 bet.

Mazkur nashr ommaviy axborot vositasi sifatida 2025-yil, 8-iyulda
C-5669862 son bilan rasman davlat ro'yaxatidan o'tkazilgan.

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.com>

ISSN: 3093-8791 (onlayn)

Konferensiya tashkilotchisi: "Scienceproblems Team" MChJ

Konferensiya o'tkazilgan sana: 2026-yil, 24-iyun

Mas'ul muharrir:

Isanova Feruza Tulqinovna

Annotatsiya

Mazkur to'plamda "Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar" mavzusidagi XII Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari jamlangan. Nashrda respublikaning turli oliy ta'lim muassasalari, ilmiy markazlari va amaliyotchi mutaxassislari tomonidan tayyorlangan maqolalar o'rin olgan bo'lib, ular ijtimoiy-gumanitar, tabiiy, texnik va yuridik fanlarning dolzarb muammolari va ularning innovatsion yechimlariga bag'ishlangan.

Ushbu nashr ilmiy izlanuvchilar, oliy ta'lim o'qituvchilari, doktorantlar va soha mutaxassislari uchun foydali qo'llanma bo'lib xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: ilmiy-amaliy konferensiya, innovatsion yondashuv, zamonaviy fan, fanlararo integratsiya, ilmiy-tadqiqot, nazariya va amaliyot, ilmiy hamkorlik.

Barcha huquqlar himoyalangan.

© Scienceproblems team, 2026-yil

© Mualliflar jamoasi, 2026-yil

“PEDAGOGIK DEONTOLOGIYA” VA “VIRTUAL MULOQOT MADANIYATI” TUSHUNCHALARINING O‘ZARO BOG‘LIQLIGI

Sulaymanbekov Oybek Dusbekovich

Samarkand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti Toshkent filialining Yoshlar masalalari va ma'naviy-ma'rifiy ishlar bo'yicha direktorning birinchi o'rinbosari,
Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Annotatsiya. Maqolada pedagogik deontologiya va virtual muloqot madaniyati tushunchalarining o'zaro bog'liqligi, ularning nazariy asoslari hamda zamonaviy ta'lim jarayonidagi ahamiyati yoritiladi. Raqamlashuv sharoitida ta'limning virtual shakllari kengayib borar ekan, bo'lajak pedagoglardan kasbiy burch, axloqiy mas'uliyat, hurmat, adolat, maxfiylik va kommunikativ madaniyat asosida muloqot olib borish talab etilmoqda. Maqolada pedagogik deontologiya o'qituvchi faoliyatining axloqiy-me'yoriy poydevori sifatida talqin qilinib, virtual muloqot madaniyati esa ushbu tamoyillarning raqamli muhitdagi amaliy ifodasi ekanligi asoslab beriladi. Shuningdek, onlayn ta'lim jarayonida yuzaga keladigan kommunikativ muammolar, ularning pedagogik-axloqiy yechimlari va bo'lajak pedagoglarni tayyorlashda mazkur ikki tushunchaning integratsiyasi bo'yicha metodik tavsiyalar bayon etiladi. Xulosa sifatida, pedagogik deontologiya va virtual muloqot madaniyati bir-birini to'ldiruvchi, ta'lim sifati va pedagogik munosabatlar madaniyatini oshiruvchi muhim ilmiy-amaliy yo'nalishlar ekani ta'kidlanadi.

Kalit so'zlar: pedagogik deontologiya, virtual muloqot madaniyati, raqamlashuv, pedagogik etika, kasbiy burch, onlayn ta'lim, kommunikativ kompetensiya, axloqiy me'yorlar.

INTERRELATIONSHIP BETWEEN THE CONCEPTS OF “PEDAGOGICAL DEONTOLOGY” AND “VIRTUAL COMMUNICATION CULTURE”

Sulaymanbekov Oybek Dusbekovich

First Deputy Director for Youth Affairs and Spiritual and Educational Work of the Tashkent Branch of the Samarkand State University of Veterinary Medicine, Animal Husbandry and Biotechnology,
Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD)

Annotation. The article examines the interrelationship between the concepts of pedagogical deontology and virtual communication culture, their theoretical foundations, and their significance in the contemporary educational process. In the context of digitalization and the expansion of virtual forms of learning, future teachers are increasingly expected to communicate on the basis of professional duty, moral responsibility, respect, fairness, confidentiality, and communicative culture. In the article, pedagogical deontology is interpreted as the moral and normative foundation of a teacher's professional activity, while virtual communication culture is presented as the practical manifestation of these principles in the digital environment. The paper also addresses communicative challenges arising in online learning, their pedagogical and ethical solutions, and methodological recommendations for integrating these concepts into teacher training. In conclusion, it is emphasized that pedagogical deontology and virtual communication culture are complementary scientific and practical directions that contribute to improving educational quality and the culture of pedagogical relations.

Keywords: pedagogical deontology, virtual communication culture, digitalization, pedagogical ethics, professional duty, online learning, communicative competence, moral norms.

DOI: <https://doi.org/10.47390/ydif-y2026v2i12/n27>

Zamonaviy jamiyatda raqamli texnologiyalar ta'lim sohasining barcha bosqichlariga chuqur kirib bordi. Elektron ta'lim platformalari, masofaviy darslar, videokonferensiyalar va

ijtimoiy tarmoqlar o'qituvchi hamda talaba o'rtasidagi aloqaning yangi shakllarini yuzaga keltirdi. Bu jarayon ta'lim samaradorligini oshirish bilan birga, pedagog faoliyatida yangi axloqiy va kommunikativ talablarni ham paydo qildi. Shunday sharoitda pedagogik deontologiya va virtual muloqot madaniyati tushunchalarini o'zaro bog'liqlikda o'rganish dolzarb ahamiyat kasb etadi. Pedagogik deontologiya o'qituvchining kasbiy burchi, axloqiy majburiyati va kasbiy odob-axloq qoidalarini belgilovchi ilmiy yo'nalishdir. Virtual muloqot madaniyati esa raqamli muhitda muloqot olib borishning axloqiy, estetik, psixologik va nutqiy me'yorlarini ifodalaydi. Mazkur ikki tushuncha bir-birini to'ldiradi va zamonaviy pedagog shaxsini shakllantirishda birdek muhimdir. Pedagogik deontologiya — bu pedagogning kasbiy faoliyatida amal qilishi lozim bo'lgan axloqiy prinsiplar tizimi bo'lib, u o'qituvchining jamiyat, talaba, ota-ona va hamkasblar oldidagi burchini belgilaydi. Ushbu yo'nalish pedagogdan nafaqat kasbiy bilim va ko'nikma, balki yuksak ma'naviyat, mas'uliyat va adolat talab etadi. Pedagogik deontologiyaning asosiy tamoyillari quyidagilardan iborat:

- talaba shaxsiga hurmat;
- adolatli va xolis baholash;
- maxfiylikni saqlash;
- kasbiy mas'uliyat;
- pedagogik takt;
- muloqotda odob va madaniyat.

Bu tamoyillar pedagogning har bir xatti-harakati va qarorida namoyon bo'lib, uning kasbiy nufuzini belgilaydi. Ayniqsa, raqamli ta'lim muhitida bu prinsiplar yanada muhimlashadi, chunki onlayn muloqotdagi kamchiliklar tezda ko'plab auditoriyaga tarqalishi mumkin. Virtual muloqot madaniyati — bu axborot-kommunikatsiya texnologiyalari orqali amalga oshiriladigan muloqot jarayonida axloqiy, nutqiy va psixologik me'yorlarga rioya qilish qobiliyatidir. Bu tushuncha faqat texnik savodxonlikni emas, balki raqamli muhitda o'zini tutish madaniyatini ham o'z ichiga oladi. Virtual muloqot madaniyatining asosiy ko'rinishlari:

- aniq va tushunarli yozma ifoda;
- hurmatli murojaat shakllari;
- vaqtida javob qaytarish;
- shaxsiy ma'lumotlarni himoya qilish;
- professional ohangni saqlash;
- konfliktli vaziyatlarda muloyim va ehtiyotkor yondashuv.

Virtual muhitda yuzma-yuz muloqotga xos bo'lgan ko'plab noverbal vositalar cheklanganligi sababli, so'z tanlash va yozma ifoda yanada muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bois virtual muloqot madaniyati pedagogik faoliyatning ajralmas qismiga aylangan. Pedagogik deontologiya va virtual muloqot madaniyati o'rtasidagi bog'liqlik shundan iboratki, deontologiya pedagogning axloqiy pozitsiyasini belgilasa, virtual muloqot madaniyati shu pozitsiyaning raqamli muhitdagi amaliy ifodasidir. Ya'ni, pedagogning onlayn muloqotdagi odobi, sabri, hurmati, adolati va mas'uliyati aynan deontologik me'yorlarga asoslanadi. Bu bog'liqlik quyidagi yo'nalishlarda namoyon bo'ladi:

- Axloqiy asos: virtual muloqotda ham shaxsga hurmat va adolat tamoyillari saqlanadi.
- Kasbiy burch: o'qituvchi onlayn darslarda ham pedagogik mas'uliyatni unutmaydi.
- Kommunikativ madaniyat: to'g'ri so'zlash, ehtiyotkor yozish va konfliktni tinch hal qilish ko'nikmalari shakllanadi.

- Maxfiylik: talaba ma'lumotlarini ehtiyotkorlik bilan saqlash talab etiladi.
- Professional masofa: shaxsiy va kasbiy munosabat chegaralari buzilmaydi.

Demak, virtual muloqot madaniyati pedagogik deontologiyaning amaliy ko'rinishi bo'lib, u pedagogning raqamli muhitdagi xulq-atvorini tartibga soladi. Raqamli ta'lim muhiti o'qituvchidan alohida mas'uliyat va ehtiyotkorlikni talab qiladi. Onlayn darslarda noto'g'ri ibora, qo'pol ohang yoki nojo'ya yozishma nafaqat bitta talaba, balki butun guruhga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Shu sababli pedagog quyidagi deontologik talablarga amal qilishi lozim:

- talabalarning shaxsiyatini hurmat qilish;
- baholashda shaffoflikni saqlash;
- ma'lumotlarning maxfiyligini ta'minlash;
- vazmin va odobli muloqot yuritish;
- adolatli muomala qilish;
- shaxsiy manfaatni emas, ta'lim manfaatini ustun qo'yish.

Mazkur talablar virtual ta'limni faqat texnik jarayon emas, balki axloqiy makon sifatida ham ko'rsatadi. Bo'lajak pedagoglarning kasbiy tayyorgarligida pedagogik deontologiya va virtual muloqot madaniyatini birgalikda shakllantirish alohida o'rin tutadi. Chunki ular kelajakda ham an'anaviy, ham raqamli ta'lim muhitida faoliyat yuritadi. Agar pedagog raqamli muhitda etik me'yorlarga amal qilmasa, uning kasbiy nufuzi pasayadi va ta'lim sifati zarar ko'radi. Shu bois oliy ta'lim muassasalarida quyidagi ishlarni amalga oshirish maqsadga muvofiq:

- "Pedagogik deontologiya" va "Virtual muloqot madaniyati" bo'yicha maxsus kurslarni joriy etish;
- amaliy mashg'ulotlarda onlayn vaziyatlarni tahlil qilish;
- talabalar bilan virtual muloqot qilishning etik qoidalarini o'rgatish;
- rolli o'yinlar va case-studyalar asosida kommunikativ ko'nikmalarni mustahkamlash;
- raqamli etikaga oid seminarlar o'tkazish.

Bu yondashuv bo'lajak pedagogning nafaqat bilimni, balki axloqiy va kommunikativ salohiyatini ham rivojlantiradi. Pedagogik deontologiyaga asoslangan virtual muloqot madaniyati bir qator ijobiy natijalarga olib keladi:

- ta'lim jarayonida o'zaro ishonch muhitini yaratadi;
- talabalar faolligini oshiradi;
- nizoli vaziyatlar sonini kamaytiradi;
- o'qituvchi va talaba o'rtasidagi muloqotni madaniylashtiradi;
- pedagogning professional nufuzini mustahkamlaydi.

Shuningdek, bu yondashuv talabalar uchun ham namuna bo'lib xizmat qiladi. Ular pedagogning virtual muhitdagi xatti-harakatidan raqamli madaniyat, hurmat va mas'uliyatni o'rganadilar. Pedagogik deontologiya va virtual muloqot madaniyati zamonaviy ta'lim tizimida o'zaro chambarchas bog'liq tushunchalardir. Pedagogik deontologiya o'qituvchining axloqiy burchini va kasbiy mas'uliyatini belgilasa, virtual muloqot madaniyati shu tamoyillarning raqamli muhitdagi amaliy ifodasidir. Raqamlashuv sharoitida bu ikki tushunchani birgalikda o'rganish bo'lajak pedagoglarning kasbiy tayyorgarligini oshiradi, ularni zamonaviy ta'lim muhitiga moslashtiradi va ta'lim sifatini yaxshilashga xizmat qiladi. Shu sababli oliy ta'lim tizimida pedagogik deontologiya, raqamli etika va virtual muloqot madaniyati bo'yicha maxsus fanlar, amaliy mashg'ulotlar va treninglar tashkil etish muhim hisoblanadi. Bu esa kelajakda

axloqiy yetuk, kommunikativ madaniyatli va kasbiy mas'uliyatli pedagoglarni tarbiyalashga imkon beradi.

Xulosa: Pedagogik deontologiya va virtual muloqot madaniyati zamonaviy ta'lim tizimida bir-biri bilan uzviy bog'liq bo'lgan ikki muhim tushunchadir. Pedagogik deontologiya o'qituvchining kasbiy burchi, axloqiy mas'uliyati va talaba shaxsiga nisbatan hurmatini belgilasa, virtual muloqot madaniyati ana shu tamoyillarning raqamli muhitdagi amaliy ifodasini tashkil etadi. Raqamlashuv sharoitida ta'lim jarayoni ko'proq onlayn shakllarga o'tayotgani sababli, pedagogning muloqot uslubi, yozma nutqi, maxfiylikka munosabati, baholashdagi xolisligi va professional masofani saqlashi yanada muhim ahamiyat kasb etadi. Shu ma'noda, virtual muhitda samarali pedagogik faoliyat yuritish faqat texnik savodxonlik bilan emas, balki yuksak axloqiy madaniyat bilan ham belgilanadi. Maqola tahlillari shuni ko'rsatadiki, deontologik yondashuvlar asosida shakllangan virtual muloqot madaniyati ta'lim samaradorligini oshiradi, talabalarda ishonch va faollikni kuchaytiradi, nizoli vaziyatlarni kamaytiradi hamda pedagogning kasbiy nufuzini mustahkamlaydi. Shu bois bo'lajak pedagoglarni tayyorlash jarayonida pedagogik deontologiya, raqamli etika va virtual kommunikatsiya madaniyatiga doir maxsus kurslar va amaliy mashg'ulotlar joriy etilishi lozim. Pedagogik deontologiya va virtual muloqot madaniyati bo'lajak pedagogning kasbiy shakllanishida ajralmas komponentlar hisoblanadi. Ularni uyg'un holda rivojlantirish zamonaviy ta'limning sifatini oshirishga, pedagogik munosabatlarni insonparvarlashtirishga va raqamli muhitda madaniyatli muloqot maydonini yaratishga xizmat qiladi.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Pedagogik deontologiya tushunchasi va uning nazariy asoslari // Ilm-fan yangiliklari konferensiyasi. 2026.
2. Pedagogik deontologiya va kompetentlik: o'quv qo'llanma. 2025.
3. The Influence of Virtual Education on Classroom Culture // Frontiers in Communication. 2021.
4. New Academic Culture: Digital Ethics in Virtual Communication.
5. Digital Ethics in Higher Education: Modernizing Moral Values for Effective Communication.
6. Do Ethics and Values Play a Role in Virtual Education? 2022.
7. Deontologik kompetentlikni diagnostika qilish mezonlari, indikatorlari va baholash vositalari. 2026.
8. Teacher's formation, ethical values and the cultural digital media.
9. GOST R 7.0.100-2018. Bibliographic entry. Bibliographic description. General requirements and rules of compilation.
10. GOST R 7.0.5-2008. Bibliographic reference. General requirements and rules of compilation.

YANGI DAVR ILM-FANI: INSON UCHUN INNOVATSION G'OYA VA YECHIMLAR

XII RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI MATERIALLARI
2026-yil, 26-iyun

Mas'ul muharrir: *F.T.Isanova*
Texnik muharrir: *N.Bahodirova*
Diszayner: *I.Abdihakimov*

Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar.
XII Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari to'plami.
2-jild, 12-son (iyun, 2026-yil). – 223 bet.

Mazkur nashr ommaviy axborot vositasi sifatida 2025-yil, 8-iyulda
C-5669862 son bilan rasman davlat ro'yaxatidan o'tkazilgan.

ISSN: 3093-8791 (onlayn)

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.com>

Konferensiya tashkilotchisi: "Scienceproblems Team" MChJ

Konferensiya o'tkazilgan sana: 2026-yil, 24-iyun.

Barcha huquqlar himoyalangan.
© Science problems team, 2026-yil.
© Mualliflar jamoasi, 2026-yil.